

Tulevaisuuden kirjoittamisesta

JARKKO ESKOLA

Kirja avautuu Oton pohdiskelellä miltä tuntuu kun saa luodin päähänsä. Otto kysyy: *Mikä Otto on? Kuka? Kenen? Miksi?* Näihin kysymyksiin hän alkaa hiljalleen hakea vastausta pohiessaan elämäänsä. Siitäpä syntyy oivallinen teos.

Claesin proosateokset lähestyvät elämän päättymisen ja tilinteon hetkiä. Edellinen *Jokainen sydämeni lyönti* kosketteli jo ihmiselon päättymisen tunnelmia ja noiden tunnelmien esiin nostamia eletyn elämän hyvinkin realistisia muistoja, niitä joista ei ole aiemmin halunnutkaan kirjoittaa mutta jotka nyt vyöryvät vastustamattomasti kirjailijan pöydälle ja sitä kautta julkisuuteen. *Oton elämä* jatkaa siitä mihin edellinen proosateos jäi. Nyt oma tuntee ni on kuin lisävuodet olisivat antaneet vielä lisää rohkeutta oman elämän tarkasteluun tuoden kuitenkin samalla lämpimämmän otteen ja herkemmän hymyilevän viisauden elämänsä tarkasteluun. Otto, alias kirjailija itse, kuuntelee lähimmäisiään, elää omaa itse valitsemaansa luovan yksinäisyyden elämää, jossa kirjoittaminen on välttämättömyys, elämänlanka, soittaminen antaa oikeuden kadota omaan maailmaansa kaiken kansan keskellä ja muistot ovat aarrearkku, josta voi ammentaa raadollisia, helliä, inhimillisiä kokemuksia.

Otto pohtii avoimesti omaa lapsuuttaan, suhdettaan äitiin ja isään. Äidin kuolema ja siihen liittyvät muistot ovat kipeästi edelleen syyllistäen läsnä. Ankara eettinen pohdinta siitä,

kenellä on oikeus päättää omasta ruumiistaan, on keskeisenä teemana. Siinä kuoleman läheisyys ja sen vääjäämättömyys mutta myös oikeus omaan kuolintapaansa on raivoisana läsnä. Lääkärikunnalla ei ole oikeutta yli ihmisen oman tahdon, pitäisi olla täysin yksiselitteinen ohje. Isän ylivoimainen ja hallitseva hahmo kutistuu jo huomattavasti edellisen romaanin jättiläisestä ja kaiken tukahduttavasta oikeassa olon tunteesta. Isä, auktoriteetti on voitettava ja kaikilla areenoilla, niinpä Otto hakeutuu jopa sotilaslääkäriuralle saavuttaen kapteenin arvon. Tämä, arvon mukainen, puku päällä voi kutsua isän ja näyttää, että on kiivennyt tässäkin hierarkiassa isää korkeampaan asemaan. Sitten onkin aika hävittää univormu ja palata rauhan asialle. Otto näkee jo selkeästi taustansa ja tunnustaa rehellisesti vanhempiansa aseman ja merkityksen.

Otto pohtii oman elämänsä ns. vapaita valintoja. Onko hänellä oikeastaan ollut muita vaihtoehtoja kuin se mikä on toteutunut? Ei ilmeisesti, kaikki on ollut etukäteen tähtiin tai geeneihin kirjoitettua, ympäristön ohjaamaa, lapsuuden kokemusten kautta ohjelmoitua. Näin on tapahtunut elämänkumppanin valinnassa, karjalainen, voimakastahtoinen, itsepäinen, hankala. Nämä naiset häntä ovat aina viehättäneet. Eroottisiin suhteisiin hän on antautunut ja kysyy nyt ”onko hänen ollut pakko suorittaa ja valloittaa jotta tuntisi itsensä hyväksytyksi ja rakastetuk-

Claes Andersson
Oton elämä.
Aikalaisromaani
WSOY, 2011

si?” Näin on tapahtunut opintojen ja ammatinvalinnassa, isää, kauppamiestä oli vastustettava, ”en koskaan ole kerännyt rahaa, vaatteeni olen antanut ylteni, käyttörahani pelannut”. ”Priimuskompleksi” on häntä vaivannut, aina on pitänyt olla muita parempi. Oidipaaliset pohjavivrit ovat hallinneet elämää ja vaikka hän on terapiassa tullut niistä tietoiseksi, ei se ole häntä pohjimmiltaan muuttanut. ”Hän on sama yksinäinen, epävarma ja hermoileva poika kuin silloin sotavuosina, kun hän ikävöi poissaolevaa isäänsä ja yritti lohduttaa kauhistunutta äitiä.” Käsi sydämellä, näin varmaan on ollut, toteaa Otto.

Kolmetoista ja puoli vuotta Otto on uhrannut politiikalle. On tilinteon ja tuloksellisuuden arvion hetki. Tänä aikana: 13,5 v x 250 työpäivää á 5 kokousta/pv = 16 775 kokousta sinä aikana! Tyypillinen kokous eduskunnassa valiokunnassa, myöhästyy alusta 15–30 min, vain muutama edustaja paikalla, syödään pasteija ja juodaan kahvia. Edustajat puhuvat toistensa ohi, muut istuvat omissa maailmoissaan. Puheenjohtaja hoitaa ja ohjaa kokousta omien tavoitteidensa mukaisesti. Iltayöllä kokouspäivän jälkeen kotiin tullessa ei Otto muista mitään konkreettista tapahtuneen.

Kansanedustajana Oton sisäinen raivo kasvaa turhaan puhu-

miseen, vääriin ajankäyttöön, velvollisuuksien laiminlyöntiin, puheeseen edustajien ja ministerien seksuaalisista harharetkistä, eroottisista sähköposteista, pääministerin naisseikkailuista, keskustan vaalirahajupakasta.

Oton sydän sanoo sopimuksen irti ja pakottaa ”kuristusotteella Oton polvilleen”, Otto joutuu HUSin 13. kerrokseen, sydänosastoon. Rinta revitään auki, joku pitelee hänen sydäntään kädessään, se saadaan uudelleen sykkimään ja viritetään sähköiseen tasaiseen sykkeeseen. Tässäkö koko palkka po-

liittisestä osallistumisesta!

Otto palaa runoilijaksi, kirjailijaksi, omaan itse rakennettuun ja itse valittuun yksinäisyyteensä, Meilahden työhuoneeseen, sen rauhaan ja kirjoittamisen antamaan iloon. Elämänkumppani löytää Bhutanin, demokratian uuden kehdon ja viihtyy siellä. Lastenlapset tuovat ajoin iloa ja osoittavat miten tärkeä hän on heidän elämälleen.

Olisiko kirjan viesti sen lopuksi, jossa Otto ottaa uuden roolin ja kirjoittaa:

MINÄ kirjoitan itselleni tulevaisuuden. Minä kirjoitan itseni läpi synkän talven, halki loskan ja iljanteiden, kosteuden ja koleuden, tuulen ja myrskyjen. Minä kirjoitan pois raskasmielisyyteni ja huonon ennusteeni. Minä kirjoitan itseni läpi pysyvän ja katoavan seinän. Minä kirjoitan itseni rakkautta syliin. Vastoin tapojaan Otto tunsii iloa kun aloitti lauseet sanalla minä. Minä kirjoitan itseni lastenlasteni elämään ja uniin. Minä kirjoitan. Näin hän oli päässyt valaituun tilaan, sekä hengelliseen että hengittävään.

Otto on löytänyt itsensä – MINÄN!

Kiitos hienosta, anteliaasta kirjasta!

Juomiskulttuurin uomat ja kuinka niitä muutetaan

ANTTI MAUNU

Suomalainen juomiskulttuuri on asettunut humalahakuisiin uomiinsa viimeistään 1500-luvulla. Varhaisimman kirjallisen kuvauksen aiheesta teki Mikael Agricola vuonna 1550 kuvattaessa Ukon vakat -viljankasvatusrituaalia. Humalajuominen on siis saman kokoluokan asia kuin esimerkiksi suomen kieli ja protestanttinen uskonto, joita Agricola niin ikään teki tunnetuksi.

Juomiskulttuurin vahvuus ei kuitenkaan ole estänyt yrityksiä suunnata sitä toisin. Juomiskulttuuri ei myöskään ole säilynyt muuttumattomana, vaikka jotkut sen vahvat elementit, kuten näkyvä humala ja pyrkimys ylittää arjen rajoja, ovat säily-

neet. Suomessa on nähty vuosisatojen varrella kotipolitoisen viinan kulta-aikaa, tilastoidun maailman pienimmän kulutuksen raittiusaikaa, viinaa vastustavaa moraalista paatosta samoin kuin yksilönvapauksien juhlintaa myös alkoholisioissa. Jotkut muutoksista ovat liittyneet suoranaisesti lakimuutoksiin, ja toiset ovat noudattaneet omaa, tuntemattomaksi jäänyttä kulttuurista logiikkaansa. Monien muutosten takana on kuitenkin myös kansalaisten, järjestöjen tai julkishallinnon aktiivisia pyrkimyksiä muuttaa juomisen asemaa suomalaisessa elämäntavassa. Useat juomiskulttuurin muutosityritykset ovat siis myös onnistuneet.

Markku Soikkeli & Mikko Salasuo & Anne Puuronen & Matti Piispa
Se toimii sittenkin – kuinka päihdevalituksesta saa selvää. Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, 2011

Se, että juomiskulttuurin muutospyrkimysten logiikan ja tulosten kuvaamiseen ei ole esitetty tarkkoja menetelmiä, ei tarkoita, etteikö uusien uominen kaivamisella olisi merkitystä. Päinvastoin kulttuurisen muutoksen tekemiseksi on todella olemassa käyttökelpoisia ja toimivia menetelmiä. Se, että näitä ei ole juuri systematisoitu viime vuosikymmeninä, johtuu siitä,